

GORE SRCA

VJERSKI TJEDNIK

ZAGREB, 12. OŽUJKA 1950.

BROJ 11

UČITELJ I BOGATSTVO

Sv. Ambrosije veli: »Tko ne zna i ne može savladati svoje požude, njega će one doktora nasilno nositi sa sobom svakamo, kao što preplani konj nosi svoga jahača šumom i gužvom i konačno ga baci u ponor.«

Takova je pogibao među ostalima i to, kad se netko odvise prilijepi uz svoje bogatstvo i posjedovanje zemaljskih dobara. I dade se time nositi zlom i opakim putevima i stazama. A u svemu tomu ne bi smio tražiti sreću i svoje zadovoljstvo.

Stara je kršćanska loszanka: »Naše je bogatstvo u nebu, a nije u bogatstvu naše nebo. Služi se bogatstvom na dobro, a ne služi bogatstvu. Gospodin govori: »Nitko ne može dva gospodara služiti; jer će ili na jednog zamazati, a drugoga ljubiti, ili će uz jednog prijanjati, a drugoga prezirati. Ne možete služiti Bogu i mamoni« (Mt. 6, 24).

Onaj, koji ima i posjeduje, treba da se tim služi i tim upravlja po zakonima pravde i milosrđa. Zato ne smije da na tome sjedi i tako uživa. Da još više uživa, samo da više ima i još više uživa. Naš Učitelj oštrim riječima bituje opakost ne-milosrdnoga sluga. On je bio pohlepan za sticanjem. Bezdušan u lakomosti. Bezobzirno u lakolščivanju i tlaćenju bližnjega. On je uništavao slaboga i podređenoga. Njemu je njegov gospodar oprostito dug. A on nije htio oprostiti svome dužniku. Zbog tih ga općina nemilosrdno koru Spasitelj. »Zli slugo! Sav sam dug oprostio tebi, jer si me molio. Nije li dakle trebalo, da se i ti smiluješ svomu drugu, kako sam se i ja tebi smilovao? I razlijetio se gospodar njegov i predao ga mučiteljima, dok ne plati svega duga. Tako će i Otac moj nebeski učiniti vama, ako ne oprostite svaki bratu svojemu od srdaca svojih« (Mt 18, 32—35).

Pohlepa za bogatstvom i za prekomjernim i neurednim sticanjem često je zapreka, da se čuva i spasu bogatstvo, koje je nad svakim zemaljskim blagom, a to je neumrla duša. Ona je više vrijedna nego cijeli svijet. Njzina se propast ne može ničim nadomjestiti. I kad duša ne bi bila više naše vlasništvo, nego bi bila grijehom izgubljena, trebalo bi je kao najdragocjeniji biser opet kupiti. I kad bi za to trebalo sve zemaljsko prodati, imalo bi se prodati, samo da se to nebesko blago otkupi i spasi.

Kršćanin se ne smije varati ni izgubiti u stvorenim i prolaznim stvarima: »A samo je jedno trebiti« (Luka 10, 42). A to je služiti Bogu i spasiti svoju dušu. I u tom smislu govori Učitelj: »Ne sabirajte

sebi blago na zemlji, gdje ga moljac i rđa ništi i gdje tati potkopavaju i krađu. Nego sabirajte sebi blago na nebu, gdje ga ni moljac ni rđa ne ništi i gdje tati ne potkopavaju ni krađu. Jer gdje je blago tvoje, ondje je i srce tvoje« (Mt 6, 19—21).

Stoga je i Učitelj doviknuo bogatašima, kojih se srce prilijepilo za bogatstvo: »Jao vama bogatima, jer ste primili utjehu svoju« (Lk 6, 24). Jao njima dakle zato, jer će se teško spasiti. Gospodin veli: »Zaista vam kažem: Teško će bogataš ući u kraljevstvo nebesko. I još vam kažem: Lakše je devi proći kroz uši iglene, nego li bogatašu ući u kraljevstvo nebesko« (Mt 19, 23—24; Luka 18, 25; Mk 10, 23).

Teško su ove riječi. A navode je trojica Evanđelista. Dakle su nada sve sigurne. Zato nam jedino preostaje reći, što to znači: »uši iglene«. U Palestini su u gradovima postojale naine gradske vrata. Ona su bila noću zatvorena. No kraj velikih gradskih vratiju postojala su i jedna mala vrata jajolika oblika. Ona su noću ostala otvorena. Zvali su ih »iglene uši«, jer su doista bila uska, slična iglenim ušima.

Ako li je dakle neki trgovac zakasnio i našao gradska vrata zatvorena, nije mogao s natovarenom drovom proći kroz ta mala iglena vrata. Morao bi najprije pokidati sav teret, pune kovačge i košare sa svoje deve i onda nju gurati i tiskati i

teškom mukom provući kroz ta iglena vrata. A to je bilo vrlo teško.

Već su Psalmista i proroci podigli gorke optužbe na tiraniju tadašnjih bogataša i osuđivali ih i vlastodržaca, koji su bez srca i savjesti uživali u svom zlatu (Pa. 22, 30; Ez 34, 6—20; Zak 11, 16). Tako je i Spasitelj javno i otvoreno, bez krmazja udarao na lakomost, nemilosrdnost i bezdušnost bogataša: »Teško vama, koji ste sada siti, jer ćete gladovati. Teško vama, koji se sada smijete, jer ćete tugovati i plakati« (Lk 6, 25).

Spasitelj prijeti onima, koji su uročili u svoje blago, i koje je bogatstvo tako zaokupilo, da ne mare ni za Boga ni za riječ Božju (Mt 13, 22). Koji su zaboravili da se brinu i za spasenje svoje duše i za molitvu. Koji su odbacili težnju za krepkošću, nevinošću, i dali se brakolomstvu i otminjau drugima obiteljsku sreću i mir.

Onima prijeti Spasitelj, koji govore: »Srušit ću svoje žitnice i sagraditi ku veće, i ondje ću sabrati svu žetinu i sva dobra. I kasat ću duš svojoi: Dušo, imaš mnogo imanje za mnogo godina, počivaj i jedi, pij, veseli se! Ali Bog mu reče: Ludače! ovu će noć tražiti dušu tvoju od tebe, a što si pripravio, čije će biti?«

Tako se događa onomu, koji sebi teče blago, a nije bogat u Bogu (Luka, 12, 18—21).

UPOZNAJ SEBE

Na početku staroga grčkoga hrama u Delžima bile su napisane riječi »Upoznaj sebe!« Stari poganski svijet je malo mario za njih, naprotiv bio je bio gladno za spoznanje samoga sebe. Njima je bilo glavno: »Jedi, pij, uživaj!«. A tek su bili riječki pojedinci, filozofi, koji su stráživali dublje značenje života.

Kršćanstvo je naprotiv krenulo sasvim drugim putem. Tu su kao početak svakoga napreda stavljene riječi: »Upoznaj sebe!« I tko nije najprije upoznao samoga sebe, svoje mane, pogreške, zloče, zapravo nivoje korijen, tome je nemoguće da ih iskorišteni i popravi. S druge strane potrebno nam je upoznati i svoje pozitivne, dobre strane i kreposti, jer inače ne ćemo znati na čemu bi započeli graditi novi, krepkopi život.

Kršćansko upoznavanje samoga sebe ima svoje posebno ime. To je ispit savjesti. Ispit savjesti nam je potreban uvijek prije svete Isповједи. Prije isповјedi ispitujemo svoje grijeh, koje smo učinili, da možemo još jednom spoznati njihovu zloću, da se zatim za njih pokajemo i da ih se odlučimo čuvati.

No što hoće da posebno situat Gospodinu, tome je potreban svakodnevn ispit savjesti, kod kojega treba ispitati sve svoje misli, riječi i djela. Ako smo

što pogriješili, za to se moramo pokajati i obnoviti odluku da ćemo drugi dan biti revniji, i zahvaliti Gospodinu ako smo dan dobro proveli. To se može obaviti na večer prije spavanja i to tako da mislima prodemo čitav dan. Najprije se kratko pomolimo i s tim se stavimo u prisutnost Božju. Sjetimo se naine da nas Bog uvijek gleda i pozna sve naše čine, a zatim se kratko sjetimo svih dobročinstava, osobito onih, kojima nas je toga dana obavio i za njih Mu srdačno zahvalimo.

Zatim kakvim kratkim uzdahom ili molitvicom zavomemo Duha Svetoga, neka nam dade milost da spoznamo svoje grijeh, koje smo tog dana počinili. Iza toga prodimo čitav dan, svoje dužnosti i poslove, držeći se uglavnom ovoga reda: »Si sam sagriješio mišlju, riječju, djelom? Kad smo to svršili učinimo čm žaljenja za grijeh i stvorimo odluku za sljedeći dan, pošijte toga se pokajemo i ispit savjesti je gotov. To sve zajedno ne treba trajati više od četiri ili peti minute.

Ako to savjesno obavljamo i ustrajno sprovodimo, osjetit ćemo brzo napredak u duhovnom životu. Moška isповјedika ne će idći tako lagano, ali ako budemo ustrajni, pokorit ćemo velikim koracima u duhovnom životu.

Šutnja

Kad govorimo o šutnji, ne znači, da se pobozne osobe moraju uvijek i u svakoj prilici uzdržavati od govora. To bi bilo nemoguće. Šutnja ovdje znači, da treba govoriti umjereno, kad je vrijeme za govor, a šutjeti, kad je vrijeme za šutnju. U kazni Propovednika piše: »Ima vrijeme za šutnju i ima vrijeme za govor«. Vrlo mudro primjećuje sv. Gregur: »Jesik treba razborito držati u ogradi, ne treba ga saključati u nerasključive okove«. Treba zato da pomno proučimo različite prilike, pa da ne damo, da jezik govori beskorisne riječi, kad bi trebalo da šuti, a drugoput da se ne ufa govoriti, kad bi govor bio koristan i na njehtu. To je inače pred očima Psalmista kad je rekao: »Stavi, Gospodine, ustaš na mala usta i vrata oko mojih usana«. Naučimo se dakle, da nam usta u pravj ča budu otvorena za govor, i da se zatvore, kad to kaže prilike.

Treba dakle govoriti, kad je vrijeme govora i kad postoji pametan razlog za to, bilo da se traži potreba, pristojnost, ljubav, vlastita ili tuđa korist, ili kad smo uvjereni, pa čak i vrši pristojni razlog. U svim tim slučajevima ipak ne treba pretkoriti mjeru mnogim pripovijedanjem, a ne treba ni druge prekidati u govoru, što ne samo ne bi bilo čudno, nego ni pravu ni pristojno.

Ovako umjereno u govoru treba da budu napose mladi u prisutnosti starijih. Takova uzdržljivost svjedoci o njihovoj čednosti, pristojnosti, poslušnosti i samosvladavanju, same krepkosti, koje rade mlado doba. Kad bi mladije bio preglašan i htio da među ljudima vodi glavnu riječ, ne bi ga se moglo ispraviti od častoljublja i obolosti. Lacerji pripovijeda o nekom mladiću, koji je kod nekog gozbe proveo vrijeme govorio. Pošto ga je jedan od prisutnih duga štrepio svušao, rekao mu je svdci: »Čini se, da su ti se i usi pretvorile u jezik«. Tim je hio reći, da se mladiću više pristojno slušati, nego govoriti, a kod njega da osim jezika uopće više ništa ne postoji.

Što se tiče same šutnje, ne može se orediti opće pravilo, koje bi valjda i za sve vrijedilo. Druga je šutnja propisna redovnicima, a druga je za svjetovne osobe. I kod redovnika je šutnja različito propisana, već prema različitim njihovim regulama. Samo jednako može općenito kazati, da svi oni, koji žele voditi duhovni život, treba da vole šutnju, te da se već prema staležu i zaposlenju tu i imno odijele od saobraćaja a drugima i da provode šutnju. Neka se spomenu riječi Duha Svetoga: »Kad mnogo govoriš, nisi bez grijeha«, kao i onih: »Tko čuva svoja usta, čuva svoju dušu«.

Mnogi govore rastresen duh, a šutnja ga čuva sabranim. Čovjek sabrana duha može lakše slušati Boga i bolje vršiti svoje poslove, nego čovjek rastresen. U šutnji nam je duh uvijek spreman, da se poboznim mislima, čuvstvima i molitvama digne k Bogu i da osjeti Njegovu blizinu. U šutnji lakše upravljamo pažnju na povjereni nam posao, pa nam on ide i brže i bolje od ruke, nego kad mnogo razgovaramo. U tom smislu pravu kaže naša poslovica: »Šutjeti je slabo, a govoriti je mnogo«. Radi šutnje se najsusjedniji trebali nikada kajati, a neumjereno govori mnogoput ako potražiti.

Svakom hitro odlučimo, da ćemo danas čuvati jezik od zla govora i što ćemo više dio dana provesti u krepkoj šutnji. Korist ovakovo odlučivanje, može osjetiti i bit čemo sa svojim zadovoljstvu.

